

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП

« ___ » _____ 2022

03-07-05S/1

СИЛАБУС

Навчальної дисципліни

SYLLABUS

КОМПОЗИЦІЯ		COMPOSITION	
Шифр за ОП	OK15	Code in Educational Program	
Освітній рівень: Бакалаврський (перший)		Educational level: bachelor's (first)	
Галузь знань «Архітектура та будівництво»	19	Field of knowledge: Architecture and construction	
Спеціальність «Архітектура та містобудування»	191	Field of study: Architecture and urban planning	
Освітня програма: «Архітектура та містобудування»		Educational Program: Architecture and urban planning	

Рівне-2022

Силабус навчальної дисципліни «Композиція» для здобувачів вищої освіти ступеня *«бакалавр»*, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Архітектура та містобудування» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування». Рівне. НУВГП. 2022. 21 стор.

ОПП на сайті університету: <https://ep3.nuwm.edu.ua/22082/>

Розробник силабусу: *Байцар-Артеменко Оксана Вікторівна, старший викладач кафедри основ архітектурного проектування, конструювання та графіки*

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол №7 від "1" лютого 2022 року

Завідувач кафедри: *Ромашко В. М., д.т.н., професор.*

Керівник ОП: *Потапчук І.В., к. арх., доцент.*

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № 4 від „22 лютого” 2022 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІБА: *Макаренко Р. М., к.т.н., професор.*

Попередня версія силабусу 03-07-05

©Байцар-Артеменко О.В., 2022
© НУВГП, 2022

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ*

Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Архітектура та містобудування</i>
Спеціальність	<i>191 «Архітектура та містобудування»</i>
Рік навчання, семестр	<i>1-й рік, 2-й семестр</i>
Кількість кредитів	<i>5</i>
Лекції:	<i>30 годин</i>
Практичні заняття:	<i>40 години</i>
Самостійна робота:	<i>80 годин</i>
Курсова робота:	<i>так</i>
Форма навчання	<i>денна</i>
Формат підсумкового контролю	<i>екзамен</i>
Мова викладання	<i>українська</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА*

Лектор

*Байцар-Артеменко Оксана Вікторівна,
старший викладач кафедри основ
архітектурного проєктування,
конструювання та графіки*

Вікіситет	http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php
ORCID	https://orcid.org/0000-0002-0834-8533
Як комунікувати	o.v.baitsar@nuwm.edu.ua

тел. 0974595292

Актуальні оголошення на сторінці дисципліни
в системі MOODLE

Викладач

*Подолець Петро Михайлович, доцент
кафедри основ архітектурного
проектування, конструювання та графіки*

Вікіситет

<https://wiki.nuwm.edu.ua/>

ORCID

[https://orcid.org/
0000-0003-2718-6207](https://orcid.org/0000-0003-2718-6207)

Канали комунікації

p.m.podolets@nuwm.edu.ua

тел. 0672542923

Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в
системі MOODLE

Анотація навчальної дисципліни, вт.ч. мета та цілі

Композиція - це цілісна система архітектурних форм, що відповідає художнім, функціональним і конструктивно-технологічним вимогам. Вивчення композиції, є інтегративною дисципліною фахової підготовки архітектора. Дисципліна базується на вивченні об'ємно-просторової композиції з поступовим переходом до архітектурної композиції. Розгляд дисципліни загальнотеоретичних питань, які служать теоретичною базою для практичних занять та самостійних робіт, сприяють обдуманому виконанню завдань, готують студентів до діяльності архітектора. Унікальність композиції полягає у синтезі художніх і технічних прийомів, які дозволяють створювати об'єкти за художніми якостями і доцільністю у функціональному і технічному відношенні, що відповідає тріаді Вітрувія: " міцність, користь і краса".

Ключові слова: архітектурна композиція, об'ємно-просторова композиція, синтез, художня якість, функція, конструктивні технології.

Метою вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних основ організації архітектурного середовища, оволодіння засобами архітектурної композиції в процесі виконання практичного завдання, формування відчуття естетики архітектурної форми та її гармонії з навколишнім середовищем, набуття вміння створювати виразний архітектурний образ.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен володіти понятійно-термінологічний апарат теорії архітектурної композиції. Розуміти логіку формування основних архітектурно-планувальних та інженерно-конструктивних систем. Створювати зміст базових універсальних принципів формотворення системи „Традиція”. Виконання практичного завдання дозволить студенту відчувати сутність категорій „архітектурна форма” та „архітектурний образ”. Маневрувати пластичними характеристиками архітектурної форми і будувати відповідний до контексту пластичний алгоритм. Будувати в уяві часові розгортки архітектурної форми та архітектурного ансамблю. Відчувати динаміку діалектичної пари „простір – маса”. Застосовувати на практиці засоби композиції.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/index.php?categoryid=34>

Компетентності

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК10 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові)компетентності спеціальності

СК07 Усвідомлення основних законів і принципів архітектурно-містобудівної композиції, формування художнього образу і стилю в процесі проектування будівель і споруд, містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів.

СК08 Усвідомлення теоретико-методологічних основ архітектурного проектування будівель і споруд, містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів.

СК15 Здатність до здійснення комп'ютерного моделювання, візуалізації, макетування і підготовки наочних ілюстративних матеріалів до архітектурно-містобудівних проектів.

СК16 Усвідомлення загальних теоретичних, методичних і творчих засад архітектурного проектування.

СК17 Усвідомлення теоретичних основ містобудування та здатність застосовувати їх для розв'язання складних спеціалізованих задач.

Структура та зміст освітнього компонента

Зазначено нижче в таблиці

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (softskills)

Аналітичні навички, формування власної думки, здатність логічно обґрунтовувати свою позицію, здатність до комплексного вирішення проблеми.

Форм та методи навчання

При вивченні дисципліни «Композиція» використовується блочно-модульна технологія навчання з поступовим засвоєнням матеріалу, об'єднаного в окремі взаємозв'язані між собою блоки або модулі. Послідовний перехід від найпростіших до найскладніших тем забезпечує розвиток інтелектуальних здібностей студентів, їх особистісних якостей та навичок.

2. Інтерактивні методи навчання створюють умови, коли студент сам відкриває, здобуває, конструює свої знання, уміння, навички та власну компетентність

Порядок та критерії оцінювання

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно вчасно та якісно виконати практичні графічні завдання та завдання для самостійної роботи, курсові роботи, вчасно здати модульні контролю знань.

Викладач проводить оцінювання індивідуальних завдань студентів шляхом перевірки графічних практичних робіт, курсових робіт.

Студенти можуть отримати додаткові бали за виконання рефератів дослідницького характеру за темою курсу. Тему дослідницької роботи можна вибрати самостійно за погодженням із викладачем.

Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

1. Оцінювання залікового курсу	
1.1 Поточна складова за оцінювання в балах (за темами лекційних занять)	
Т теми по порядку	Кількість балів
Т 1 „Композиція”, його мета, задачі. Засоби втілення художнього образу.	0,2
Т 2 Композиція в мистецтві і архітектурі.	0,2

Т 3 Основні види композиції	0,2
Т 4 Система у композиції	0,2
Т 5 Закономірності композиції.	0,2
Т 6 Фронтальна композиція та її види.	0,2
Т 7 Виявлення фронтальної композиції.	0,2
Т 8 Види об'ємної композиції.	0,2
Т 9 Виявлення об'ємної композиції.	0,2
Т 10 Глибинно-просторова композиція та її види.	0,2
Т 11 Виявлення просторовості композиції	0,2
Т 12 Виявлення глибинно-просторової композиції.	0,2
Т 13 Об'ємно-просторова композиція як модель проектування.	0,2
Т 14 Основні властивості об'ємно-просторової форми.	0,2
Т 15 Об'ємно-просторова форма як синтез у мистецтві	0,2
Т 16 Архітектурне розуміння простору. Впливи і роль ландшафту на побудову архітектурної композиції.	0,2
Т 17 Шляхи гармонізації архітектурного середовища.	0,2
Т 18 Основи комбінаторики і архітектоніки формотворення.	0,2
Т 19 Види гармонізації. Архітектурний аналіз. Пропорції. Архітектурна геометрія.	0,2
Т 20 Структура в архітектурі.	0,2
Т 21 Принцип масштабних композиції як композиційний засіб формування образу.	0,2
Т 22 Принцип ієрархії.	0,2
Т 23 Архітектурний масштаб.	0,2
Т 24 Функція, простір, маса в архітектурі.	0,2
Т 25 Архітектурна пластика.	0,2
Т 26 Закон подібності в архітектурі.	0,2
Т 27 Принцип рівноваги. Архітектурна пропорція	0,2
Т 28 Метричний та ритмічний порядок в архітектурній композиції.	0,2
Т 29 Архітектурний образ.	0,2
Т 30Простір і час.	0,2
Всього за лекції	6
1.2. Поточна складова за оцінювання в балах (за темами практичних занять)	
Вправа 1. Рівновага в композиції	1,4
Вправа 2. Організація плоских елементів у єдину	1,4

стійку систему за допомогою ускладненого метричного ряду	
Вправа 3. Організація об'ємних елементів в єдину стійку систему за допомогою складного метричного ряду	1,4
Вправа 4. Організація площинних елементів в єдину стійку систему за допомогою складного ритмічного ряду	1,4
Вправа 5. Організація об'ємних елементів в єдину стійку систему за допомогою складного ритмічного ряду	1,4
Вправа 6. Спряження прямокутників на основі прямої і зворотної пропорцій	3,4
Вправа 7. Модуль як реалізація принципу тотожності в композиції	3,4
Вправа 8. Види композиції	3,4
Вправа 9. Основні види композиції	3,4
Вправа 10. Об'ємна композиція	3,4
Всього за практичні завдання	24
1.3. Підсумкова складова оцінювання модульних контролів	
Модульний контроль №1	20
Модульний контроль №1	20
Всього підсумкова складова за модульні контролі	40

1.4. За виконання курсової роботи

Ілюстративна частина	Якість макету	Сума
20	10	30

Лінк на нормативні документи, що регламентують проведення поточного та підсумкового контролів знань студентів, можливість їм подання апеляції:

<http://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentri-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenty>

Поєднання навчання та досліджень

Студенти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>
2. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.rv.ua/>
3. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44). – Режим доступу: <http://www.cbs.rv.ua/>
4. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). – Режим доступу: <http://www.nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі.

Перездача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenty>.

Оголошення стосовно дедлайнів здачі та перездачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>.

Неформальна та інформальна освіта

Студенти можуть самостійно на різних платформах опанувати матеріал для зарахування результатів навчання. При цьому знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, повинні мати зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми.

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

До викладання залучаються практики, представників успішного бізнесу в галузі архітектури та мистецтві: голова Рівненського обласного центру Національної спілки художників України, скульптор і заслужений художник України П. М. Подолець

Правила академічної доброчесності

За списування під час проведення модульного контролю чи підсумкового контролю, студент позбавляється подальшого права здавати матеріал і у нього виникає академічна заборгованість.

За списування під час виконання окремих завдань, студенту знижується оцінка у відповідності до ступеня порушення академічної доброчесності.

Документи стосовно академічної доброчесності (про плагіат, порядок здачі курсових робіт, кодекс честі студентів, документи Національного агентства стосовно доброчесності) наведені на сторінці ЯКІСТЬ ОСВІТИ сайту НУВГП–

<http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин.

Студент має право оформити індивідуальний графік навчання згідно відповідного положення <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>.

При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1217>.

Здобувачі можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки.

Оновлення

Оновлення силабусу відбувається щорічно з ініціативи лектора, якщо виникли зміни в існуючих національних стандартах, з'явилися нові результативні методи навчання тощо. Оновлення змісту даної навчальної дисципліни може відбуватися за пропозиціями випускових кафедр ННІ будівництва та архітектури на основі наукових досягнень і сучасних практик у галузі.

Здобувачі вищої освіти можуть долучитися до процедури оновлення змісту навчальної дисципліни шляхом внесення особистих або колективних пропозицій.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

Міжнародні та вітчизняні інформаційні пошукові системи, які можуть використовувати здобувачі вищої освіти для вивчення даної дисципліни:

- Google Scholar: <https://scholar.google.com/>;
- Elsevier/ Sciencedirect: <https://www.elsevier.com/>;
<https://www.sciencedirect.com/>;
- Research Gate: <https://www.researchgate.net/>;
- Google Академія – Google Scholar: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>.

Структура та зміст освітнього компонента

Лекцій 30 год.

Лекційні та практичні заняття, 1-й семестр

Кількість годин: лекції – 1	Тема 1. „Композиція”, його мета, задачі. Засоби втілення художнього образу.
Опис теми	Загальні поняття теорії композиції. Засоби втілення художнього образу. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 2. Композиція в мистецтві і архітектурі.
Опис теми	Суть композиції. Об'єктивне і суб'єктивне в композиції. Зміст об'ємно-просторової композиції. Закономірності зорового сприйняття. Сприйняття архітектурних форм та їх елементів. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 3. Основні види композиції
Опис теми	Фронтальна композиція. Об'ємна композиція. Глибинно-просторова композиція. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 4. Система у композиції
Опис теми	Закрита композиція, відкрита композиція, симетрична композиція, асиметрична композиція, статична композиція, динамічна композиція. Література [1-6].
Кількість годин:	Тема 5. Закономірності композиції.

лекції – 1	
Опис теми	Композиційні засобами: кольорова єдність, кольорова гама, контраст, цілісність форми. До засобів композиції належать: пропорції, масштаб, контраст, нюанс, характер форми, метричні повтори. Трохи особняком стоїть група засобів композиції, заснованих на використанні кольору і тону, фактури і текстури матеріалу а також пластика, яка безпосередньо пов'язана зі світлотіньовою структурою форми. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 6. Фронтальна композиція та її види.
Опис теми	Класифікація фронтальної композиції за основними ознаками. Умови фронтальності плоскої поверхні. Ознаки геометричної форми, абрис елементів, їх класифікація. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 7. Виявлення фронтальної композиції.
Опис теми	Теоретичний та практичний зміст виявлення фронту у композиції. Методика побудови. Творчий досвід опрацювання та використання фронтальної композиції. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 8. Види об'ємної композиції.
Опис теми	Умови об'ємності форми та її виявлення. Критерії класифікації: геометричні види і ознаки, складність, кількість елементів. Умови сприйняття. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 9. Виявлення об'ємної композиції.
Опис теми	Теоретичний та практичний зміст виявлення об'ємної композиції. Методика побудови і членувань. Творчий досвід використання об'ємної композиції в архітектурній практиці. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 10. Глибинно-просторова композиція та її види.
Опис теми	Необмежений і обмежений архітектурний простір та способи його організації. Приклади використання глибинно-просторової композиції в архітектурній практиці сучасності та минулого. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 11. Виявлення просторовості композиції
Опис теми	Прийоми виявлення просторової композиції досягається прийомами, які розділяються на дві групи залежно від стадії їх використання при створенні композиції. Перша група прийомів виявлення органічно пов'язана з побудовою композиції й застосовується при побудові простору, використанням основних властивостей об'ємно-просторових форм. Друга група прийомів містить безпосередні засоби виявлення

фронтальної поверхні й об'ємної форми й може бути використана тільки на завершальному етапі роботи.
Література [1-6].

Кількість годин: лекції – 1	Тема 12. Виявлення глибинно-просторової композиції.
Опис теми	Прийоми та засоби побудови просторової композиції. Композиційний центр. Межі просторової композиції, їх артикуляція. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 13. Об'ємно-просторова композиція як модель проектування.
Опис теми	Морфологія форми. Об'ємне проектування як метод проектного пошуку. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 14. Основні властивості об'ємно-просторової форми.
Опис теми	Розташування форми у просторі. Величина і маса форми. Фактура і світлотінь форми. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 15. Об'ємно-просторова форма як синтез у мистецтві
Опис теми	Архітектура, чи зодчество, - мистецтво створення споруд, які формують просторове середовище для життя і діяльності людини, для зору прекрасні, для довго часу міцні (М.В. Ломоносов). Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 16. Архітектурне розуміння простору. Впливи і роль ландшафту на побудову архітектурної композиції.
Опис теми	Сутність архітектури як просторового мистецтва. Обмежений і необмежений простори. Феномен простору (за Ю.М. Лотманом). Психологічне сприйняття простору. Принципи побудови просторово-осьової композиційної структури. Ландшафтні форми. Аналіз композиційної структури ландшафту. Семантична складова ландшафтних форм. Приклади ландшафтно-архітектурних композицій Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 17. Шляхи гармонізації архітектурного середовища.
Опис теми	Виявлення найбільш загальних закономірностей будови систем, що еволюціонують у напрямі самовдосконалення. Аналіз відомих концепцій гармонічного розвитку. Критерії гармонічності сучасної архітектури, здатність архітектурних систем віддзеркалювати глибинні закономірності розвитку природних форм і космічних процесів (самоорганізація та стрибкоподібна еволюція); побудов композиції шляхом організованості порядку і хаосу, багатоваріантності тем і внутрішні зв'язки, складності і різноманітності прийомів поєднання елементів; відповідність вимогам часу; використання подвійного кодування інформації.

	Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 18. Основи комбінаторики і архітектоніки формотворення.
Опис теми	Внутрішній зміст, форма і якість об'єктів дизайну. Тектоніка, загальні відомості. Основи архітектоніки і комбінаторики формотворення. Внутрішній зміст, форма і якість об'єкту дизайну. Фактори впливу. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 19. Види гармонізації. Архітектурний аналіз. Пропорції. Архітектурна геометрія.
Опис теми	Композиція як засіб гармонізації форми в архітектурі, визначаються види архітектурної композиції, проводиться аналіз загальних композиційних властивостей будівельних споруд та їх розташування в просторі. Поняття аналізу та необхідність проведення аналізу. Розкриття способів виявлення головного в аналізі, постановка мети та підбір засобу проведення аналізу. Геометрія методу гармонізації. Зв'язок архітектури і математики. Види архітектурної геометрії. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 20. Структура в архітектурі.
Опис теми	Структурність і поняття структурного, відношення до масштабу. Основні поняття й визначення загальної теорії систем. Архітектурне середовище як система. Ієрархічна організація архітектурного середовища. Зв'язок і взаємодія в архітектурному середовищі. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 21. Принцип масштабних композицій як композиційний засіб формування образу.
Опис теми	Комунікаційні якості масштабу. Принцип масштабних опозицій як композиційний засіб формування образу (опозиція масштаб людини - масштаб зовнішнього простору). Приклади масштаб опозицій в композиції Афіньського Акрополя та Софійського собору в Києві. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 22. Принцип ієрархії.
Опис теми	Кількість зв'язків між елементами в структурі, їх характер, відношення. Відношення доцентрового та відцентровий характеру. Ієрархія структури. Розуміння і відчуття принципу ієрархії, організація правильного розподілу утилітарних та візуальних енергій у функціонально-планувальній, інженерно-конструктивній та художньо-естетичній системах архітектурної композиції. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 23. Архітектурний масштаб.
Опис теми	Масштабі масштабність. Співвідношення і масштабність. Сприйняття і оптичні ілюзії та корегування масштабності.

	Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 24. Функція, простір, маса в архітектурі
Опис теми	Функція, простір і маса – базові чинники архітектурної композиції. Функція як смислова основа в архітектурному формотворенні. Функція і задум. Внутрішній простір, як носій функції. Архітектурна маса в абстрактному значенні. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 25. Архітектурна пластика.
Опис теми	Пластичний аспект архітектурної форми. Творче чуття архітектора володіти мистецтвом пластики. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 26. Закон подібності в архітектурі.
Опис теми	Принцип подібності. Подібність цілого, частини і деталі. Модуляції до системи складних співвідношень між частинами композиції. Засіб інтеграції архітектурної композиції. Відчуття границі між подібністю і монотонністю, психіка і стан концентрації або гіпнотичний транс. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 27. Принцип рівноваги. Архітектурна пропорція
Опис теми	Рівновага принцип, що виражає кількісну сторону системи „Традиція”. Міра - відчуття і дотримання властивостей, характеристик і параметрів будь-якої системи (в тому числі і архітектурної композиції). Рациональний характер, норма (ДБН, нормалі, рекомендації, які регламентують параметри інженерно-конструктивних і функціонально-планувальних систем будівель. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 28. Метричний та ритмічний порядок в архітектурній композиції.
Опис теми	Ритм. Метр. Ритмічні та метричні ряди просторових форм. Геометрично пропорційний ритмічний ряд. Побудова ритмічних рядів на основі прогресій: геометричної, арифметичної гармонії. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 29. Архітектурний образ.
Опис теми	Закономірності сучасного формотворення. Література [1-6].
Кількість годин: лекції – 1	Тема 30. Простір і час.
Опис теми	Простір і час у містобудуванні. Часо - просторові переходи.

Поняття “крива вражень”.

Література [1-6].

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ - 40 год.	
Самостійна - 80 год.	
Кількість годин: 2 год. ауд. 4-год. сам. роб.	Вправа 1. Рівновага в композиції
Опис теми	<p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none">- урівноважити на площині обмежену кількість плоских елементів (5-7); в якості елементів можуть використовуватися прямокутники;- орієнтувати композицію відносно глядача, визначивши верх і низ композиції;- досягти зорової рівноваги між загальною площею елементів, інтервалами між ними і площиною вільного поля аркуша. <p>Вимоги:</p> <ul style="list-style-type: none">- композиція розташовується на аркуші однотонного паперу формату А4 (210х297мм);- співвідношення сторін прямокутників можуть коливатися в межах 1:1 (квадрат), 1:4; абсолютні розміри визначаються в залежності від композиційного задуму;- прямокутники повинні розташовуватись тільки паралельно чи перпендикулярно один відносно іншого та краю аркушу;- техніка виконання - аплікація з елементів однотонного паперу
Кількість годин: 2 год. ауд. 4-год. сам. роб.	Вправа 2. Організація плоских елементів у єдину стійку систему за допомогою складного метричного ряду
Опис теми	<p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none">- Побудувати метричний ряд кожний елемент якого складається: з декількох (однакових чи різних) плоских елементів. <p>Вимоги:</p> <ul style="list-style-type: none">- композиція розташовується на аркуші однотонного паперу формату А4;- у якості елементів ряду використовуються геометричні фігури прямокутної форми зі співвідношенням сторін від 1:1 до 1:10. Кількість елементів не обмежується. <p>Техніка виконання - аплікація з елементів однотонного паперу.</p> <ul style="list-style-type: none">- Особливість метричного ряду полягає у повторюваності однакових елементів та інтервалів між ними. Поєднання декількох рядів, елементи яких відрізняються за однією або декількома властивостями (формою, розміром, інтервалом, розташуванням в просторі), утворює складний метричний ряд. Напрямок розвитку головного та допоміжного рядів рекомендується задавати

паралельно один до одного та до меж аркуша.

Кількість годин: 4 год. ауд. 6-год. сам. роб.	Вправа 3. Організація об'ємних елементів в єдину стійку систему за допомогою складного метричного ряду
Опис теми	Завдання: <ul style="list-style-type: none">- Побудова цілісного і виразного ряду на основі складного метричного порядку і співвідношень (нюансних і контрастних) інтервалів та форм, Вимоги: <ul style="list-style-type: none">- композиція розташовується на підмакетнику з цупкого однотонного паперу формату А4;- у якості елементів ряду використовуються об'ємні елементи у формі паралелепіпедів із співвідношенням сторін від 1:1 до 1:10. Кількість елементів ряду - необмежена;- техніка виконання - макет.
Кількість годин: 4 год. ауд. 6-год. сам. роб.	Вправа 4. Організація площинних елементів в єдину стійку систему за допомогою складного ритмічного ряду
Опис теми	Завдання: <ul style="list-style-type: none">- побудувати складний ритмічний ряд, що складається з простих метричних рядів;- побудувати складний ритмічний ряд, що складається з ритмічних рядів. Вимоги: <ul style="list-style-type: none">- композиція розташовується на аркуші ватману формату А4;- у якості елементів ряду можуть використовуватися прямокутники, співвідношення сторін яких можуть коливатися в межах 1:1-1:10;- техніка виконання - макет на під макетнику формату А4.
Кількість годин: 4 год. ауд. 6-год. сам. роб.	Вправа 5. Організація об'ємних елементів в єдину стійку систему за допомогою складного ритмічного ряду
Опис теми	Завдання: <ul style="list-style-type: none">- побудувати завершений складний ритмічний ряд, зорова зупинка якого досягається різкою зміною закономірностей розвитку або поєднанням двох чи більше зустрічних рядів. Вимоги: <ul style="list-style-type: none">- у якості елементів ряду використовуються паралелепіпеди квадратного чи прямокутного січення або об'єми довільної форми (окрім тіл обертання);- техніка виконання - макет на під макетнику формату А4.
Кількість	Вправа 6. Спряження прямокутників на основі прямої і

<p>годин: 2 год. ауд. 4-год. сам. роб.</p>	<p>зворотної пропорції</p>
<p>Опис теми</p>	<p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - побудувати композицію у вигляді спряження декількох прямокутників із взаємно паралельними або перпендикулярними гранями; <p>Вимоги:</p> <ul style="list-style-type: none"> - композиція виконується на аркуші паперу формату А4; - композиція виконується з найбільшою протяжністю по вертикалі або ш горизонталі, використовувати одночасно сполучення: - а) на основі прямої пропорції; - б) на основі зворотної пропорції; техніка - креслення.
<p>Кількість годин: 2 год. ауд. 4-год. сам. роб.</p>	<p>Вправа 7. Модуль як реалізація принципу тотожності в композиції</p>
<p>Опис теми</p>	<p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підкреслити модульність в побудові композиції; - виділити центр композиції; - використати нюансно - контрасну залежність між елементами композиції. <p>Вимоги:</p> <ul style="list-style-type: none"> - композиція виконується на горизонтальній площині - аркуші паперу формату А4; - в якості елементів композиції використовуються геометричні фігури (квадрат, прямокутник, трикутник, коло) або елементи довільної конфігурації; - техніка виконання - аплікація ахроматична та кольорова аплікація.
<p>Кількість годин: 6 год. ауд. 6-год. сам. роб.</p>	<p>Вправа 8. Види композиції</p>
<p>Опис теми</p>	<p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - побудувати фронтальну, об'ємну чи глибинно-просторову композицію (за вибором студента), використовуючи площини прямокутних обрисів. <p>Вимоги:</p> <ul style="list-style-type: none"> - число площин повинно бути не більше 10; - площини повинні мати умовну товщину (товщина показується за допомогою відігнутого краю площини); - площини можуть врізатися одна в одну, примикати чи знаходитися на деякій відстані;

- композиція повинна бути представлена у вигляді макету і схематичного креслення (три ортогональні проекції),
- графіка виконання - довільну можливе застосування кольору,
- розміри під макетника 20x20 см, висота композиції до 15 см,
- креслення виконуються на форматі А4 в М21.

Кількість
годин: 6 год.
ауд. 6-год.
сам. роб.

Вправа 9. Основні види композиції

Опис теми

Завдання:

- побудувати фронтальну композицію;
- побудувати об'ємну композицію;
- побудувати глибинно-просторову композицію.

Вимоги:

- композиції виконуються на під макетниках розміром 20x20см;
- усі композиції виконуються з однакових наборів елементів;
- в кожній композиції використовуються від 5 до 7 об'ємних елементів прямокутної форми без членувань (куби, паралелепіпеди);
- елементи повинні бути розташовані на відстані один від одного або врізатися один в другий (примикання виключається);
- елементи повинні розташовуватись під прямим кутом один до другого і площини основи;
- розміри сторін елементів 2-10 см.

Кількість
годин: 8 год.
ауд. 8-год.
сам. роб.

Вправа 10. Об'ємна композиція

Опис теми

Завдання:

- виявити форму, вирішуючи її як об'ємну композицію;
- виявити статику або динаміку композиції;
- передбачити композиційний центр композиції;
- аналогічні вказаним у вправі 3.

Вимоги:

- в якості складових елементів композиції застосовувати об'ємні форми: паралелепіпед, тригранна призма, чотиригранна піраміда;
- аналогічні вказаним у вправі 3;
- техніка виконання - макет на під макетнику з розмірами 20x20 см, висота - до 15 см.

Рекомендована література.

- 1. Степанов, А.В. та ін. Об'ємно - просторова композиція: навч. Для вузів /А.В. Степанов, В.І. Мальгін, Г.І. Іванов та ін. - М.: Видавництво «Архітектура -С», 2007.- 256 с.
- 2. Основи об'ємно-просторової композиції: навч. посібник/ Ю.В. Ідак, Т.М. Клименюк, О.Й. Лясковський. -Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. - 212 с.
- 3. Клименюк Т.М. Креслення, рисунок, композиція: навч. посібник/ Т.М. Клименюк.- Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. - 344 с.
- 4. Електронний каталог Об'ємна композиція (Навчально-практичний посібник). Автори: Мілова Н.П., Воронкова А.А., редактор: Александрова Л.І. [Електронний ресурс]: база даних містить інформаційні свідення.- Режим доступу: It; [http:// abc.vvsu/ Books/ objomn_kompoz/ page0001.aspxgt;](http://abc.vvsu/Books/objomn_kompoz/page0001.aspxgt;)- Загл. з екрану
- 5. Електронний каталог Основи технології - Макетування [Електронний ресурс]: база даних містить інформаційні свідення. - Режим доступу: It; [http://2programmer/tehnolog1? start=3 gt;](http://2programmer/tehnolog1?start=3gt;)- Загл. з екрану.

Курсова робота

Самостійна – 26 год.

«СИНТЕЗ КОМПОЗИЦІЙНИХ ЗАСОБІВ ВИЯВЛЕННЯ ФРОНТАЛЬНОЇ ПОВЕРХНІ, ОБ'ЄМУ ТА ПРОСТОРУ»

Опис КР	<i>Мета курсової роботи: засвоїти композиційні закономірності, прийоми та засоби гармонізації фронтальних поверхонь, інтер'єрних просторів, об'ємної форми та їх зв'язку з навколишнім середовищем.</i>
Завдання	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Завдання:</i> вирішити композицію з декількох взаємозв'язаних закритих просторів (інтер'єрного типу), організованих в єдине ціле об'ємними масами з відповідними членуваннями окремих фронтальних поверхонь; • Виявити характер композиційної організації закритих просторів у зовнішній формі об'єму, що обмежує ці простори; • створити взаємозв'язок внутрішнього простору і оточуючого середовища(відкритого простору,що оточує об'єм). <p><i>Вимоги:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • внутрішній простір повинен являти єдину композиційну систему декількох закритих просторів (число просторів 3-5); • закриті простори повинні бути пов'язані між собою; • композиція повинна бути розташована на під макетнику розміром 30×30 см; • розташування композиції на під макетнику - довільне; • техніка виконання - макет, матеріал - картон. • У взаємно перпендикулярних напрямках; • Площини можуть перетинатися, примикати одна до одної, знаходитися на відстані; • Зовнішня форма повинна бути вирішена як об'ємна або фронтальна композиція та пластично виявляти внутрішню організацію просторів; • Необхідний взаємозв'язок внутрішнього простору із зовнішнім середовищем може бути створений без посереднім перетіканням від критого і закритого простору, за допомогою площин, спільних для внутрішнього простору та зовнішньої стіни, а також проміжних (напівзакритих) просторів; • поверхні основи відкритого і закритого просторів можуть розташовуватися на одному або декількох рівнях, засобами вирішення

композиції можуть бути: гармонійні співвідношення висот, ширин, глибин, метричні та ритмічні членування просторів та об'ємів.

Методичні вказівки:

- величини просторів можуть перебувати в контрастних або нюансних співвідношеннях між собою;
- закриті простори обмежуються прямокутними площинами (лінійні та об'ємні елементи виключаються);
- усі площини розташовуються вертикально або горизонтально.

План виконання курсової роботи

1. Розробка клаузури курсової роботи.
2. Опрацювання проєкційних креслень на форматі у визначених масштабах.
3. Оформлення креслень на форматі у визначеній графічній техніці.
4. Оформлення креслень на форматі, підбір шрифтів у визначеному стилі.
5. Виконання основи під макет у матеріалі, обробка деталей.
6. Виклеювання об'єму у матеріалі.
7. Здача курсової роботи.

Рекомендована література.

1. Степанов А.В., Малыгин В.И. и др. Объемно - пространственная композиция. Под ред. А.Г.Степанова - М.: Издательство «Архитектура - С», 2004. - 256 с.
2. Основи об'ємно-просторової композиції: навч. посібник/ Ю.В. Ідак, Т.М. Клименюк, О.Й. Лясковський.- Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. - 212 с.
3. 2.Чепелюк Ю.В. Архитектурная композиция как выражение "целого" -"единого". - К.: НИИТИАГ, 2000. - 34 с.
4. 3.Чинь Френсис Д.К. Архитектура: форма, пространство, композиция. Пер. с англ. - М.: АСТ: Астрель, 2005. - 399 с.

Лектор

*О. В Байцар-Артеменко,
старший викладач кафедри
основ архітектурного
проєктування, конструювання
та графіки*